

5

CULTURA, LLENGUA I ESPORT

RESUM

El pressupost del 2008 del Govern de les Illes Balears destinat a cultura ha augmentat en xifres absolutes, ja que enguany s'hi han destinat 8.018.638 euros. El pressupost ha augmentat 1.069.235 euros respecte a l'any anterior. Per illes, els pressuposts dels consells insulars també han augmentat.

Pel que fa a les arts plàstiques, hem diferenciat entre la programació institucional i la programació comercial: als museus i a les fundacions es manté el nombre de visitats; hi ha pujades i baixades concretes, però poc significatives, i en el cas de les entitats comercials el nombre d'exposicions també s'ha mantingut amb canvis mínims. En l'àmbit musical, es mantenen tots els festivals de música que s'han fet al llarg d'aquests anys; per tant, aquesta continuïtat és sinònim que tenen una bona acceptació. Les discogràfiques mantenen les seves edicions de discs compactes. La Fira del Disc ha arribat a la novena edició, amb tot un seguit d'actuacions i estands. La creació literària es manté com l'any passat, encara que el 2008 hi ha hagut més exemplars, però així i tot tenim una ínfima representació en l'àmbit estatal. D'altra banda, les dades corresponents als dipòsits legals dels consells insulars només han augmentat a les Pitiüses, a Menorca han disminuït i a Mallorca augmenten els llibres però abaixen els fullets. En el cas del teatre, pareix que l'any 2008 ha tingut un petit augment en el nombre de funcions i espectadors, però no gaire significatiu. Quant a la projecció a l'exterior, la Direcció General de Cultura ha participat en set actuacions per Espanya (dues més que l'any passat). En el món del cinema tenim un petit descens en els espectadors (3,5% menys que l'any anterior), però es manté la recaptació; per tant, han pujat els preus de les entrades. Pel que fa al consum dels mitjans de comunicació, la televisió continua capdavantera, encara que ha reduït un minut la mitjana diària, ara són 231 minuts. En relació amb la comunicació escrita, els diaris *Última Hora* i *Diario de Mallorca* són els líders, i en ràdio ho són Mallorca FM C40 i Mallorca FM SER.

Quant al patrimoni, cal destacar l'esforç continu dels consells insulars i d'entitats com ARCA i l'Institut d'Estudis Eivissencs per millorar els béns patrimonials.

Referent a la llengua, cada any es nota més l'augment de l'ús del català, tant a les escoles (hi ha molts més exàmens contestats en català), com a selectivitat i en els mitjans de comunicació. També s'ha incrementat l'oferta de formació per aprendre el català, però, tenint en compte el dèficit que hi havia en aquesta formació entre els autòctons i el fort increment de població d'origen immigrant, des del punt de vista lingüístic encara és insuficient per donar cobertura a les necessitats reals.

5.1.

ELS PRESSUPOSTS

El pressupost del 2008 de la Direcció General de Cultura del Govern de les Illes Balears ha estat de 8.018.638 euros. En termes absoluts, el pressupost ha augmentat 1.069.235 euros respecte a l'any anterior. (Vegeu el quadre A III-13.)

L'any 2008 el pressupost de cultura del Consell Insular de Mallorca va ser de 24,4 milions d'euros i va suposar el 8,55% del total del pressupost del Consell. El Consell Insular de Menorca va dedicar 4,7 milions d'euros a la cultura, xifra que representa un 6,94% del total del pressupost de la institució i supera en 134 mil euros el valor del 2007. D'altra banda, en el Consell Insular d'Eivissa i Formentera el pressupost que es va destinar a la cultura va ser de 5.974.506,83 euros el 2008. (Vegeu el quadre A III-14.)

5.2.

LES ARTS PLÀSTIQUES

Aquest apartat es pot dividir en dos àmbits: la programació institucional i la programació comercial.

5.2.1. LA PROGRAMACIÓ INSTITUCIONAL, LES FUNDACIONS I ELS MUSEUS

Al Casal Solleric, durant l'any 2008, es varen dur a terme 25 exposicions, dues menys que l'any anterior, repartides en els diferents espais: la planta baixa, l'entresòl, la planta noble, la sala vermella i el pati.

Pel que fa al centre civiocultural Ses Voltes, s'hi varen fer un total de vuit exposicions, tres més que el 2007. A causa d'aquest augment, el nombre de visitants d'aquest centre s'ha incrementat al llarg dels anys i ha arribat durant el 2008 a les 44.735 persones, de manera que se superen els 39.860 que hi passaren l'any passat.

A la Llotja no s'hi han fet exposicions perquè l'edifici està en procés de restauració.

L'Obra Social de Sa Nostra va dur a terme un total de 76 exposicions repartides per les diverses sales de què disposa a les Illes. Al Centre Cultural de Palma es varen fer 14 exposicions; a Menorca, sumant les sales de cultura de Maó i Ciutadella més altres espais de col·laboració, s'hi varen fer un total de 21 exposicions; a la Sala de Cultura d'Eivissa, 15; a la de Formentera, 2, i a les sales de la part forana, un total de 24 exposicions. ([Vegeu el quadre A III-15.](#))

Pel que fa a la Fundació La Caixa, segons les dades de l'Obra Social per a les Illes Balears, les exposicions culturals d'art i objectes artístics fetes al Caixa Fòrum de Palma han rebut 499.390 visites, i s'hi han fet un total de nou exposicions.

Pel Museu de Mallorca el 2008 hi varen passar un total de 25.940 visitants, una xifra molt superior a l'any passat, en què arribaren a 23.982. El nombre d'obres de la col·lecció queda repartit en els diversos fons que té el museu: el fons arqueològic, el fons de belles arts, el fons etnogràfic, el fons fotogràfic, el fons documental, el fons bibliogràfic i les arts decoratives i industrials. A la secció etnològica de Muro arribaren un total de 2.661 visitants i baixa en 13 la xifra de l'any anterior.

El Museu de Lluc va rebre un total de 21.300 visites, unes 80 persones més que el 2007. El fons del museu continua tenint un nombre lleugerament superior a les dues mil obres de diversos autors, dels quals destaquen: Gabriel Femenia Maura, Gregori Bauçà, Joan Miró, Montesinos, Joan Miralles, Ricard Anckermann, etc. Durant el 2008 s'hi han incorporat figures de Nadal de Can Bernardí Nou, d'Antònia i Andreu de s'Aranjassa, de M. Garcies i de Joan Guerra. També jocs de cafè dels anys cinquanta i quadres de pintors mallorquins actuals que passen a formar part del fons de reserva.

La Fundació Pilar i Joan Miró té un patrimoni artístic constituït per unes 4.000 obres de pintura, escultura, dibuix i obra gràfica del propi Joan Miró. A la col·lecció, però, cal afegir-hi centenars d'objectes que l'artista arreplegà i que formaven part del seu particular entorn creatiu, així com 400 obres d'altres artistes, majoritàriament procedents de donacions i homenatges a Joan Miró, entre les quals destaquen Chagall, Tàpies, Clavé, Chillida i Úrculo, entre d'altres. Pel que fa als nous ingressos d'obres, aquests es redueixen a

la peça Malabarista, de Baltazar Torres, i referent als visitants, l'any 2008 la Fundació ha rebut un total de 43.991 visites, 19.027 menys que l'any passat.

El Museu d'Art Espanyol Contemporani de la Fundació Joan March el 2008 va rebre un total de 102.658 visitants, xifra inferior a la del 2007, en què va ser d'un total de 113.385. El nombre d'obres de la col·lecció permanent és de 70, i hi destaquen autors com Picasso, Miró, Dalí, Gris, Chillida, Tàpies, Barceló, Claver, Miralles, Ferran García Sevilla, Palazuelo, Rivera, Broto...

Pel Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma Es Baluard varen passar 352.937 visitants, 32.749 persones menys que el 2007. La col·lecció estable del museu té un total de 564 obres d'art, i entre els artistes més destacats hi figuren: Picasso, Miró, Sorolla, Picabia, René Magritte, Anglada Camarasa, Munch i Esteban Vicente, entre d'altres. El nombre d'obres incorporades al fons del museu el 2008 fou de 25 peces. Les principals exposicions temporals varen ser les de «Light Messages», «Nomad», de Jason Martin, «En Privat 1»; «Echoes», de Francesca Martí; «80 y Derivas», «Animar-te. 20 anys d'animació per ordinador a la UIB» cartells de Joan Miró.

El 2000, va començar la renovació del Museu Diocesà de Mallorca, que es va inaugurar l'abril de 2007. El museu té una col·lecció permanent que fa un recorregut per la història de l'art de Mallorca. L'any 2008 s'hi ha fet la primera exposició temporal titulada «La fe i la mar. Creences i devocions del món marítim». També s'hi

han fet les ponències de les Jornades de l'Associació de Museòlegs de l'Església de Espanya. S'han fet visites escolars al museu i visites especials amb motiu de festivitats assenyalades com Sant Sebastià, Sant Jordi o sobre històries i llegendes dels reis Jaume I i Jaume II. Pel que fa al nombre de visitants, el museu a rebut un total de 4.500 visites l'any 2008.

També cal destacar la incorporació en espais públics de Palma d'exposicions d'escultures, com les d'Alicia Ribeiro, entre d'altres.

El 2008 el nombre de visitants del Museu Arqueològic d'Eivissa i Formentera va ser de 17.276, inferior a la quota del 2007. En canvi, a la necròpolis del Puig des Molins s'ha aconseguit un petit augment en el nombre de visitants, ja que s'ha arribat als 4.598 visitants. Cal destacar, però, que entre els dos han rebut, a més, 7.429 visites escolars.

A l'Ateneu de Maó, l'any 2008, si bé no hi va haver variacions en les col·leccions permanents respecte al 2007, hi va haver una gran varietat d'activitats, des de conferències sobre temes diversos en un cicle de cine fòrum passant per exposicions o cursos de formació, entre d'altres. D'aquesta manera, l'Ateneu de Maó es consolida com un dels principals focus culturals de Menorca i es confirma com un espai de referència en aquest àmbit. Tot i que no n'hi ha un recompte, s'estima que hi ha hagut unes 5.000 visites al museu al llarg de l'any 2008.

El Museu de Menorca registre 9.820 visites, inferior a la xifra facilitada de l'any 2006, amb 11.352 visites. El Museu

Monogràfic de Pol·lèntia ens ha facilitat les dades dels dos darrers anys i també ha seguit la tendència de la majoria dels museus de les Illes Balears i ha passat d'unes 16.000 visites el 2007 a 14.241 el 2008. També ens ha facilitat dades dels darrers tres anys el Museu Balear de Ciències Naturals, que ha sofert una evolució decreixent, ja que ha passat en els dos darrers anys de 18.144 a 18.058. [\(Vegeu el quadre A III-16.\)](#)

5.2.2. LA PROGRAMACIÓ COMERCIAL

Pelaires va augmentar el nombre d'exposicions, ja que ha passat de les deu del 2007 a les dotze que del 2008, tenint en compte les vuit de la Sala Pelaires i les quatre del Centre Cultural Pelaires. La Galeria Altair acollí el 2008 un total de quatre exposicions, les mateixes que l'any anterior. A la Galeria Major l'oferta es va mantenir en deu exposicions, el mateix nombre que les organitzades el 2007. La Galeria Mediterrània va tancar durant l'any 2008. Pel que fa a la Galeria Horrach Moyà, s'han fet cinc exposicions, les mateixes que el 2007. La Galeria Joan Oliver Maneu, amb al major augment d'exposicions, va tenir quinze exposicions el 2008, enfront de les deu de 2007, i també la galeria Joanna Kunstmann, on es feren cinc exposicions al llarg del 2008. Pel que fa a la Galeria Xavier Fiol, hi va haver sis exposicions el 2008, una menys que l'any anterior. Finalment, la galeria Aba Art Contemporani ha organitzat un total de cinc exposicions, tres menys que les registrades el 2007. [\(Vegeu el quadre A III-17.\)](#)

5.3.

LA MÚSICA

En aquest apartat es fa un recorregut pels esdeveniments musicals duts a terme a les Balears. S'ha de fer ressaltar la iniciativa de l'Ibatur «Un hivern a Mallorca», els festivals, els concerts fets a les fundacions de La Caixa i Sa Nostra, les produccions de les discogràfiques i la Fira del Disc.

5.3.1. ELS FESTIVALS

En aquest apartat farem menció d'alguns dels festivals musicals més importants que s'organitzen al llarg de l'any a les Balears.

Cal esmentar, per la qualitat musical que ofereixen, els festivals d'estiu que cada any es fan a Mallorca, començant pels de Pollença i els dos festivals de música del Castell de Bellver de Palma. Així, el festival de Pollença arribà a la 47a edició, i hi varen actuar Roger Hodgson, l'Orquestra de Cambra de Berlín i la Voice of New Orleans, entre altres artistes de renom internacional. També hi varen intervenir l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears i la Coral de la Universitat de les Illes Balears.

Igualment, com cada estiu, un dels festivals més importants que es duen a terme és el Festival Internacional de Jazz de sa Pobla. El 2008 se'n va fer la catorzena edició amb un cartell d'actuacions que incloïa John Zorn Acustic Masada amb artistes convidats (Uri Caine i Cyro

Baptista), Nicholas Payton Trio, Big Yuyu Hot Band i Jimmy Weinstein's Travelling School Band, que tanca el festival el 26 d'agost.

S'ha de destacar també la cinquena edició del Jazz Voyeur Festival amb les actuacions de Ron Carter, Kenny Barron, Portaña Jazz Band, Larry Carlton, Bebo i Chucho Valdés.

La vuitena edició del Festival Waiting for Waits destaca per les actuacions de música acústica d'arrels americanes. Es fa durant el mes de juliol. Steve Wynn, Mary Lee's Corvette i The Arlenes configuren la part destacada del cartell d'aquest festival.

Cal esmentar el Festival Internacional de Música «Serenates d'Estiu», que va tenir lloc durant al mes d'agost amb cinc àrees temàtiques: grans trios amb piano, el barroc italià, un concert de piano (amb música de Beethoven), serenates per a infants i, per tancar, un concert homenatge al centenari de Pablo Sarasate.

Bunyola, a pesar dels problemes pel canvi en la direcció artística, finalment durant els mesos de novembre i desembre va tenir lloc la XXIV edició, amb onze actuacions, tres de les quals estaven dedicades als intèrprets més joves. Entre aquestes hi havia el Duo Bleuse, vingut de França, amb el septíim de l'Orquestra Simfònica de Balears; Noemí Dalmau i Jenny Borgatti, amb un repertori divers format per Txaikovski, Ravel i Gershwin; Neus Estrelles, del Trio Vermeer, i el manacorí Andreu Riera.

5.3.2. «UN HIVERN A MALLORCA»

La Conselleria de Turisme del Govern dels Illes Balears organitza i patrocina des de 1982 una sèrie d'activitats per a l'esplai de residents i visitants. El programa «Un hivern a Mallorca» comença al mes de gener i dura fins al mes d'abril. Després del parèntesi estival, continua des del mes d'octubre fins al desembre. En total, set mesos de nombroses activitats, totes gratuïtes, de les quals el turista pot gaudir mentre passa les seves vacances a l'illa. Mensualment, es publica un fullet que conté aquest programa juntament amb altres propostes i que es pot obtenir en oficines de turisme o bé es pot baixar des del web de l'Ibatur. Entre tots els actes que s'organitzen, subratllam el cicle de música d'òrgans històrics durant els mesos d'octubre i novembre, amb músics procedents de diversos països que interpreten, en ocasions acompanyats de cantants o altres instruments, obres de diferents compositors en esglésies de l'illa. A més d'aquests actes, «Un hivern a Mallorca» patrocina i col·labora amb altres cicles culturals.

Durant el 2008 es va col·laborar en 50 activitats a diferents llocs d'arreu del món, com Nova York, Barcelona, Hamburg, Randa, Deià, Pollença, etc. Es va col·laborar en el XXX Festival Internacional de Deià, el XX Festival de Música Clàssica Antoni Lliteras (Artà), el IX Festival Internacional d'Orgue a la Seu de Mallorca o en el Festival Chopin de Valldemossa i el Festival d'Orgue Antoni Martorell, entre d'altres.

5.3.3. LA FUNDACIÓ SA NOSTRA

En l'apartat de programació musical de l'Àrea de Cultura de la Fundació Sa Nostra, cal destacar l'activitat de la Camerata Sa Nostra, formació musical estable d'instrumentistes nascuda fa més de quinze anys. Durant l'any 2008, la Camerata ha fet concerts amb solistes i directores de prestigi internacional, i ha programat obres del repertori de música de cambra en els cicles musicals illencs.

Així mateix, cal destacar la XLV edició del concert al torrent de Pareis, un esdeveniment singular de l'estiu mallorquí.

Fent un resum general per illes, cal dir que en total s'han fet 100 concerts. Al Centre de Cultura de Palma el 2008 hi varen tenir lloc un total de 29 concerts, amb 24.145 espectadors, als quals en podem sumar altres vuit fets en altres espais mallorquins, amb 5.050 espectadors. Al total de les sales de cultura de Menorca es feren 59 concerts musicals, amb 5.550 espectadors, repartits pels diferents espais de l'illa. Pel que fa a les Pitiüses, es varen dur a terme dotze concerts, set a Eivissa (474 espectadors) i cinc a Formentera. ([Vegeu el quadre A III-18.](#))

5.3.4. LA FUNDACIÓ LA CAIXA

La Fundació La Caixa va organitzar el 2008 una sèrie d'activitats relacionades amb la música com el Cicle de Música Barroca o «L'art de la veu», el curs «Redescobrim les obres mestres V» o espectacles com *l'Spaisonor* o el *Diversons*.

5.3.5. DISCOGRÀFIQUES

Pel que fa a les edicions musicals, Produccions Blau va igualar la quantitat de discs compactes editats durant el 2007, amb 32. Ona Digital els superà amb dos més, 23, després de triplicar la seva edició el 2007. I ACA va reduir la seva edició a la meitat, només en va publicar 2. ([Vegeu el quadre A III-19.](#))

5.3.6. LA FIRA DEL DISC

La Fira del Disc arriba ja, amb la del 2008, a la IX edició. Aquest any s'ha repetit la bona experiència de l'edició anterior al Palma Arena. Va tenir lloc del 24 al 26 d'octubre. A part dels estands dedicats exclusivament a la venda de productes musicals diversos, la fira presenta en el programa un total de 22 actuacions. Destaquen Malesta, el DJ Jesús Ordovás, Marlovers, Men, Jaume Anglada, The Quatermass o After Chabon, entre d'altres.

5.3.7. LA MÚSICA AL TEATRE PRINCIPAL DE PALMA

Durant el 2008 ja hi podem trobar unes quantes activitats, entre les quals destaquen les de caire musical. Cal esmentar la XXII Temporada d'Òpera i el segon Cicle Musical de Cambra. En total, s'han dut a terme 50 actuacions al llarg de l'any dedicades a l'activitat musical, amb 22.015 espectadors i una mitjana de 440 espectadors per actuació, molt superior a l'activitat teatral, que només aconsegueix una mitjana de 173 espectadors, tot i que l'oferta d'actuacions sigui superior (135).

5.3.8. ENTITATS VINCULADES A LA MÚSICA

En aquest apartat farem referència a diverses fundacions i entitats de l'àmbit cultural balear, i concretament a les tasques dutes a terme per aquestes en el camp musical.

Pel que fa a la Direcció General de Cultura, l'any 2008 va participar en 23 activitats musicals, tant a les Illes Balears com fora de l'àmbit insular. Destaca la seva presència a les ciutats de Vic, Manresa i Cannes.

Començant per les Joventuts Musicals de Ciutadella, aquesta organització menorquina ha fet un total de 13 concerts del cicle «Dilluns de Música», amb molt bona assistència de públic. La majoria dels seus concerts són programats per mitjà del Pla de Concerts de Joventuts Musicals d'Espanya i són patrocinats pel Ministeri de Cultura. A més d'aquests, però, també ha organitzat el 2008 un total de 8 concerts escolars i familiars (quatre d'escolars i quatre de familiars), quatre concerts de l'Orquestra de Cambra Illa de Menorca, vuit de corresponents al Festival de Música d'Estiu i dos concerts al carrer, aquests a càrrec de joves estudiants de l'Escola Municipal. Juntament amb altres activitats, han fet un total de 100 activitats diferents, com la projecció de pel·lícules al cine club i de documentals.

Les Joventuts Musicals de Maó, per la seva part, han dut a terme tres grans blocs de concerts: els de temporada (9 en total), els del XXXV Festival de Música de Maó (7 concerts) i els de l'Orquestra de Cambra

Illa de Menorca (5 concerts més els mateixos a Ciutadella, cinc més a Maó, un a Pollença i un a Fornells, que sumen un total de 12 actuacions de l'OCIM).

La Fundació Amics de l'Òpera de Maó també destaca com una important organització en aquest àmbit musical de Menorca. Ha aconseguit una assistència de 3.420 espectadors sobre un total de 3.870 localitats en les activitats organitzades el 2008. Aquestes activitats, separades en dues temporades (primavera i tardor-hivern), s'han fet al Teatre Principal de Maó. Les obres interpretades han estat *I Puritani*, de John Osborn, i *La Bohème*, produïda per Miguel Massip i sota la direcció musical de Machael Güttler, ambdues interpretades per l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears i la coral Els Amics de l'Òpera.

Jazz Obert és una associació sense afany de lucre que des de Menorca vetlla per oferir un bon repertori de música de jazz als amants d'aquest estil. El 2008 han aconseguit fer el Festival Internacional de Jazz de Menorca, una cita ineludible en el calendari cultural gràcies a una oferta musical de qualitat. Han organitzat un total de sis concerts, més el cicle III Trobada de Dixieland, que va incloure concerts i altres activitats. També han fet audicions per a escolars i un parell de exposicions.

També cal esmentar la restauració de l'orgue històric de Sant Francesc gràcies a la col·laboració del Govern, el Consell Insular de Mallorca i l'Ajuntament de Palma. La inauguració va coincidir amb la celebració del Festival Antoni Martorell.

5.4.

L'EDICIÓ

Segons les dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), el nombre de títols editats el 2008 a les Illes Balears s'ha reduït, mentre que el d'exemplars ha augmentat. El nombre de títols de llibres publicats només representa un 1,16% sobre el total espanyol, de manera que minva aquest percentatge respecte a l'any anterior, en què va suposar un 1,37%. Pel que fa als fullets editats, representen un 1,55% de l'Estat, percentatge que també implica un descens. [\(Vegeu el quadre A III-20.\)](#)

Les dades corresponents als dipòsits legals dels consells insulars ens indiquen que hi ha hagut un petit descens d'edició de llibres, fulls i fullets.

L'any 2008 el nombre de llibres incorporats en el dipòsit legal del Consell de Mallorca va ser de 727, un total de 10 exemplars més que l'any anterior. Pel que fa als llibres en català, es passà de 401 a 339, una baixada important, mentre que en castellà han augmentat molt, ja que han passat de 158 a 257. Cal comentar que es produeix la diferència més elevada des del 2002. Quant al nombre de fulls i fullets, el 2008 podem dir que s'ha mantingut certa estabilitat, encara que ha variat en 63 unitats, perquè ha passat de 1.086 a 1.023.

A Menorca, el nombre de llibres editats ha passat de 57 l'any 2007 a 53 durant el 2008; per tant, ha baixat en 4 unitats. L'edició de fulls i fullets suma un total de 232, menys que el 2007 (281 títols), xifres semblants a les del 2006.

A les Pitiüses el 2008 es varen editar un total de 25 llibres, tres més que el 2007. En català se n'editaren 13, de manera que s'igualava la quantitat del 2007. En castellà es passa de 7 a 8 exemplars; per tant, es manté la quantitat en valors similars al 2006. El nombre de fulls i fullets va ser de 96, de manera que es recupera la caiguda de l'any anterior. [\(Vegeu el quadre AIII-21.\)](#)

Referent als lectors de llibres, s'ha de dir que les Balears es troben per primera vegada des del 2005 per sota de la mitja espanyola. La mitjana estatal ha perdut dos punts, mentre que les Illes Balears han perdut quatre punts percentuals: de 57 a 53,5%. Madrid manté el seu lideratge amb un índex de lectura de 67,5%, i Navarra se situa en la segona posició amb el 59,2%, amb una important pujada, quan la tendència general és a la baixa. [\(Vegeu el quadre AIII-22.\)](#)

5.5.

EL TEATRE

En aquest punt es fa referència a dos aspectes: d'una banda, les activitats pròpies que han dut a terme els teatres de les Illes i, d'altra banda, la projecció a l'exterior.

5.5.1. L'ACTIVITAT ALS TEATRES I ALS AUDITORIS

L'anàlisi de les dades dels teatres i dels auditoris s'ha tractat conjuntament per la dificultat que implica fer una separació acurada dels actes musicals i dels teatrals.

Pel que fa a l'activitat dels teatres de Palma, a l'Auditori, el 2008, va haver-hi un total de 88 espectacles, 12 més que l'any 2007, amb un total de 321 funcions, 55 més que l'any anterior. El Teatre del Mar va fer el 2008 un total de 116 funcions, deu funcions més que el 2007, de manera que canvia la tendència a la baixa dels darrers anys. El 2008 el Teatre Municipal de Palma (compost pel Teatre Xesc Forteza i el Teatre del Passeig Mallorca) va fer 235 funcions, dotze menys que el 2007, i el nombre d'espectadors baixà en un 6,88%. Pel que fa al Teatre Sans, organitzà 91 funcions, amb una considerable baixada tant en funcions com en espectadors d'un 20% i 30% respectivament. El nombre d'espectadors va ser de 6.140. Al Teatre Principal de Palma, reinaurat el 2008, hi va haver 199 actuacions i 52.600 espectadors, i es posa al capdavant dels teatres de Palma.

Per analitzar l'activitat dels teatres a la part forana de Mallorca, s'han tingut en compte les funcions fetes a l'Auditori Sa Màniga (65), l'Auditori d'Alcúdia (104), el Teatre Municipal de Manacor (293), el Teatre Municipal d'Artà (148) i el Teatre Municipal d'Alaró (14). Hi ha un increment general a tots els teatres de la part forana, excepte al d'Alcúdia, que baixa només un 1,6%. Cal destacar el nou Teatre Municipal d'Alaró, obert el maig de 2008. En el nombre d'espectadors, el 2008 l'Auditori Sa Màniga va tenir 14.173 espectadors, un 53,4% més que durant el 2007 i el rècord d'espectadors dels darrers cinc anys. A l'Auditori d'Alcúdia el nombre d'espectadors del 2007 ha estat de 20.629, quantitat que reflecteix l'augment de la seva oferta de

funcions i suposa un 2,15% més d'espectadors que l'any anterior. El Teatre Municipal de Manacor continua la bona tasca feta i manté si fa no fa el nombre de funcions i el d'espectadors, tot i que hi hagi petits descensos per comparació al 2007. El nou Teatre Municipal d'Alaró ha iniciat la seva oferta el 2008 i ha registrat uns 1.255 espectadors. Finalment, al Teatre Municipal d'Artà el total d'espectadors ha estat de 26.659.

A Menorca, el 2008, al Teatre Principal de Maó es varen dur a terme 108 funcions, un poc per sota de les 114 del 2007, i hi ha hagut 42.608 espectadors, un 1,37% més que l'any anterior. Pel que fa a Can Ventosa, l'augment ha estat molt important, ja que s'hi han fet 178 funcions, un increment de l'oferta del 36,92% i suma una participació d'espectadors d'entorn dels 33.500. A l'Auditori de Cas Serres, el nombre de funcions durant el 2008 va ser de 118, que doblen les 51 del passat exercici, amb uns 12.980 espectadors. [\(Vegeu el quadre A III-23.\)](#)

5.5.2. LA PROJECCIÓ A L'EXTERIOR

La Direcció General de Cultura de les Illes Balears participà el 2008 als actes següents:

- XVIII Mostra de Teatre Infantil i Juvenil d'Igualada «La Mostra», feta entre el 14 i el 18 de maig, a la programació de la qual hi havia Elàstic Nou (amb l'espectacle *El bosc dels ferrerets*), i Estudi Zero de Mallorca (amb el muntatge *La mar d'aventures*), a més de la presència institucional amb un estand dins l'espai de la mostra.

- XVIII Mostra de Teatre Valencià d'Alcoi, feta entre el 12 i el 14 de juny. La presència balear aquí es basà en dos punts. A més de l'espectacle *Tape*, de La Fornal, el Govern de les Illes Balears ha tingut presència activa a la mostra amb un estand propi de la Conselleria d'Educació i Cultura a la Llotja de Sant Jordi, on varen tenir lloc les trobades entre programadors i les ofertes escèniques dels grups balears, a més de la presentació del llibre CD *Material Acústic Antiaïllant*.
- Fira de Teatre al Sud, feta a Còrdova del 30 de juny al 4 de juliol. En aquesta ocasió la nostra comunitat va presentar l'estrena de la versió en castellà de l'obra *Estima'm una mica*, a més de la presentació del CD promocional.
- Trobades a Magàlia, a Àvila, del 9 al 12 de juliol, amb l'assistència a la trobada del delegat d'Arts Escèniques, Josep R. Cerdà, i els autors Marta Barceló i Vicent Ferrer. S'hi va fer una lectura dramatitzada de la peça *Control de passaports*, de Marta Barceló.
- Fira de Teatre al Carrer de Tàrrega, feta entre l'11 i el 14 de setembre, on el Govern de les Illes Balears va instal·lar un estand promocional a la Llotja i va conferir la participació de tres companyies a més de la presentació del llibre CD de promoció dels autors teatrals balears *Material Acústic Antiaïllant*.
- Fira Internacional de Teatre i Dansa d'Osca, feta entre el 29 de setembre i

el 3 d'octubre, en què el Govern de les Illes Balears participà amb la inclusió d'un estand promocional institucional i la representació dels espectacles *Petita Lula*, de la companyia de dansa Maria Antònia Oliver; el muntatge *La tanca*, del dramaturg pollencí Josep Pere Peyr, i *Setembre*, de la companyia de teatre Res de Res.

- Tercera edició de Mercartes, Sevilla, del 19 al 21 de novembre, en què ha participat amb un estand promocional. Cal destacar la projecció audiovisual dels espectacles *TV or not TV*, de la companyia Te a Tres, i *Rosa mutabile*, d'Elàstica Nou.

5.6.

CINEMA

Pel que fa a la temàtica cinematogràfica, és important veure quina ha estat l'evolució en cinema comercial i cultural.

5.6.1. EL CINEMA COMERCIAL

El nombre de pantalles de cinema es manté en 98. Aquest fet deixa les Balears en relació amb la resta de províncies espanyoles en el lloc onxè. Pel que fa al nombre d'espectadors, aquests mostren un descens del 3,53%,³⁰ la vuitena província, molt a prop de Múrcia, que té quasi 50 pantalles més, però per primera vegada des del 2002 per sota dels tres milions

30. Fet que no és independent de la competència creixent del cinema a casa.

d'espectadors. Les recaptacions podem dir que en general es mantenen (mostren un augment del 0,24%). Així doncs, aquestes dues variables donen a entendre que han augmentat els preus durant el 2008: d'una mitjana de 5,41 euros per espectador el 2007 a 5,61 euros el 2008. (Vegeu el quadre [A III-24](#) i [A III-25](#).)

L'hàbit d'assistència al cinema de la població de les Illes Balears el 2008 reflecteix que són els joves (entre 14 i 24 anys) els que van més al cinema i els que ho fan amb més freqüència. Una vegada al mes és l'assistència més habitual. El col·lectiu que menys hi va és el de 64 anys i més, seguit del grup d'edat anterior. Per tant, pel que fa a les Illes Balears, podem dir que com més grans menys van al cinema. També és interessant destacar que quasi la meitat de la població no va mai al cinema (42,7% dels homes i 52,7% en el cas de les dones), una qüestió especialment notable en el grup de persones de més edat, en què el 80,9% afirma no anar mai a consumir cinema. Per comparació a les dades del 2007, l'assistència al cinema ha baixat considerablement en els grups més joves i ha pujat en els grups de més edat, a causa de la competència del cinema a casa. (Vegeu el quadre [A III-26](#).)

5.6.2. EL CINEMA DE FILMOTECA

El Centre de Cultura de Sa Nostra de Palma tornà a oferir un any més un programa de cinema ben complet que confirma l'Obra Social Sa Nostra com l'agent que desenvolupa l'activitat de cinema de filмотeca més important de les Illes. Al

Centre de Palma, doncs, hi ha haver un total de 124 projeccions de cinema i audiovisuals diversos,³¹ als quals hauriem de sumar els 60 de la part forana, que varen reunir un total de 30.683 espectadors. A les sales de cultura de Menorca es varen projectar un total de 78 pel·lícules amb 2.332 usuaris, mentre que a Eivissa foren 11 amb 133 usuaris. Com a complement de la seva programació de cinema, es publica la revista especialitzada *Temps Moderns*, amb 10 números anuals.

5.7.

ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

En aquest apartat s'intenta fer una breu anàlisi dels principals mitjans de comunicació: la premsa escrita, la ràdio i la televisió.

5.7.1. ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ ESCRITS

El percentatge de població lectora de premsa diària a les Illes Balears és del 48,6%, 6,5 punts per sobre respecte a la mitjana de l'Estat. (Vegeu el quadre [A III-27](#).)

Última Hora, *Diario de Mallorca* i *El Mundo - El Día de Baleares* es consoliden al capdavant dels diaris regionals, amb unes mitjanes de tiratge el 2008 de 43.031, 26.418 i 60.000³² respectivament. S'ha de dir que els dos primers es mantenen en números similars als de l'any passat. (Vegeu el quadre [A III-28](#).)

31. Durant el tancament per reformes de l'1 de maig al 14 de desembre es feren les projeccions a la Sala Augusta.

32. Segons *El Mundo*.

L'índex de difusió va ser el 2008 de 36.260 exemplars per a *Última Hora*, 26.418 per a *Diario de Mallorca* i 17.605 per a *El Mundo - El Día de Baleares*. Aquestes xifres suposen sobre el total un 37,46%, un 23,40% i un 18,18% respectivament.

L'any 2008 els cinc diaris amb un nombre més elevat de lectors, segons l'estudi general de mitjans (EGM), per ordre d'importància, varen ser *Última Hora* (202.000), *Diario de Mallorca* (141.000), *Marca* (49.000), *El Mundo* (44.000) i el diari gratuït *Qué* (46.000). A Menorca es manté el diari *Menorca* (32.000) respecte a la classificació de l'any 2007.

Si comparam les dades del 2008 amb les obtingudes el 2007, podem afirmar que la tònica general dels diaris és que baixi el nombre de lectors, llevat dels dos més importants que han augmentat, *Última Hora* i *Diario de Mallorca*, amb un 3,59 i un 13,7 respectivament. En canvi, els que estan per darrere a la llista dels més venuts han baixat entre un 3% i 35%. Cal destacar la baixada general dels diaris esportius *Marca* i *Sport*. Com a aspecte positiu, hi ha només el *Diari de Balears* i *El País* amb un destacats 28% i 18%. [\(Vegeu el quadre A III-29.\)](#)

Els lectors de diaris de les Illes Balears, segons l'EGM, en bona part són homes, ja que aquests suposen gairebé el 60% (57,7%) del total de lectors, encara que la presència de la dona ha augmentat dues dècimes respecte al 2007. Per edats, cal esmentar que és la població d'entre 45 i 64 anys la que llegeix més el diari (el 30,8% dels lectors), mentre que el 55,3%

dels lectors tenen entre 14 i 44 anys, i només el 13,7% dels lectors són més grans de 65 anys. Pel que fa a la mitjana d'edat dels lectors, és de 43,9 anys. Si l'anàlisi es fa per nivells d'instrucció, cal dir que la majoria dels lectors (el 66,1%) tenen un nivell elemental (educació general bàsica o batxillerat elemental), en primer lloc, i mitjà (BUP, COU o formació professional), en segon lloc; també cal tenir en compte que representen el major percentatge de població total (un 63,7%). [\(Vegeu el quadre A III-30.\)](#)

D'entre les publicacions periòdiques, cal diferenciar, a l'hora de fer l'anàlisi, els suplementos, les revistes setmanals i les revistes mensuals.

Segons l'EGM, els tres suplementos més llegits el 2008 a les Illes Balears varen ser *Brisas* (98.000 lectors), *Mujer de Hoy* (57.000) i el *Magazine de La Vanguardia* i altres diaris (59.000). En general, podem dir que són les dones les qui més llegeixen aquests suplementos, mantenint una proporció molt propera al 60% respecte al 40% restant que representarien els homes. La mitjana d'edat dels lectors és de 46,2 anys. [\(Vegeu el quadre A III-31.\)](#)

La revista setmanal més llegida a les Illes el 2008, amb molta diferència respecte a la resta, és *Pronto* (197.000 lectors). Pel que fa als percentatges de lectors per gènere, aquí encara s'incrementa més la diferència, ja que són les dones la majoria que el llegeixen, amb un 66%, enfront del 34% dels homes. La mitjana d'edat dels lectors és de 45,2 anys.

Les dues programacions mensuals més llegides durant el 2008 varen ser *Digital+*, amb 83.000, i *Muy Interesante*, amb 70.000 lectors. El 51,5% dels lectors eren homes, enfront d'un 48,4% de dones. La mitjana d'edat dels lectors va ser de 38,8 anys.

5.7.2. LA RÀDIO

Les cinc emissores radiofòniques més escoltades a les Balears durant el 2008 segons FUNDACC, que ens dona més dades per emissores de les Illes, varen ser, en primer lloc, Mallorca FM C40 (18%); en segon lloc, Mallorca FM CDIA (9,8%), i, en tercera posició, Mallorca FM COPE (6,62%), tot i que no gaire lluny quedà KISS FM (6,43%). Pel que fa a les dades d'IB3 Ràdio, cal diferenciar-les per onades. Així, durant la primera onada del 2007 s'estimen uns 2 mil oients, tant en la programació setmanal com en la dels dies laborables. La segona onada registra un augment: 3 mil oients en les estimacions de dilluns a diumenge. Finalment, la tercera onada manté el registre, amb els 3 mil oients en les estimacions setmanals. El 2008, segons FUNDACC, els oients es troben al voltant dels 13.000. En aquest apartat, cal destacar que entorn del 58,9% dels oients de les Illes va optar per les ràdios de caire temàtic, enfront del 42% aproximadament d'oients que va optar per les ràdios de tipus generalista. [\(Vegeu el quadre A III-32.\)](#)

Si s'analitzen les dades per franges horàries, en general, el màxim d'audiència és al matí (de les 8.00 a les 14.00 hores), amb un 50,3% dels oients. En les ràdios

de tipus generalista, hi ha una punta horària molt marcada al matí, amb un 47,5% del total d'oients d'aquestes emissores. Aquesta tendència també es compleix pel que fa a les ràdios de tipus temàtic, ja que també es donen els màxims d'audiència en la franja de les 8.00 a les 14.00 hores, amb un 51,9% dels oients. [\(Vegeu el quadre A III-33.\)](#)

En analitzar l'audiència de la ràdio per dades sociodemogràfiques, a les Illes s'obté un perfil força ajustat dels oients. El percentatge d'homes que escolten la ràdio és d'un 54,2%, i el de dones, d'un 45,8%. Si s'analitza per tipus d'emissions, cal esmentar que la major part dels oients de la ràdio generalista són homes (62,7%) d'entre 45 i 64 anys (35,6%). La mitjana d'edat en la ràdio generalista és de 47,5 anys. En la ràdio temàtica, també hi ha una presència més elevada d'homes (53%). Respecte a l'edat, la majoria són oients amb edats compreses entre 25 i fins a 44 anys, que formen el gruix més important d'oients. La mitjana d'edat en la ràdio de tipus temàtic és de 37,1 anys.

La ràdio de tipus musical repeteix les mateixes pautes. És escoltada majoritàriament per homes, tot i que de manera ajustada, ja que suposen un 53'1%, i per persones amb una edat compresa, novament, entre 25 i 34 anys, encara que podem dir que és especialment el grup de 25 i a 44 anys. El nivell d'instrucció de la majoria dels oients és d'educació general bàsica o batxillerat elemental i de BUP, COU o formació professional, grups que suposen un 67,3% del total d'oients. [\(Vegeu el quadre A III-34.\)](#)

5.7.3. LA TELEVISIÓ

El 2008 el consum televisiu a les Illes Balears va ser de 231 minuts de mitjana diària, dada que es redueix a un minut respecte a l'any anterior. Les tres cadenes de televisió més vistes, per ordre d'importància, varen ser Tele 5 (23,7%), TVE1 (21,6%) i Antena 3 (15,9%). Amb menys audiència, les varen seguir La Sexta (6,1%), Cuatro (5,1%), IB3 (3,8%) i la televisió autonòmica de Catalunya, TV3 (2,8%). Finalment, en els darrers llocs, es varen situar l'altre canal català, Canal 33 (0,4%), i Canal 9 (0,9%). Cal remarcar les altres no locals que tenen una participació conjunta del 15,4% i es troben just per darrere les tres grans. [\(Vegeu el quadre A III-35.\)](#)

5.8.

EL PATRIMONI

Aquest apartat fa referència a les iniciatives dutes a terme en el camp del patrimoni tant per part dels tres consells insulars com per altres entitats. Així, primer farem esment a les més destacades dels consells insulars durant el 2008.

En el cas de Mallorca i pel que fa a béns immobles declarats bé d'interès cultural (BIC), el Consell Insular en va declarar un total de set: dos conjunts històrics, un monument amb tipologia d'edificis religiosos, un lloc etnològic, un llogaret, un lloc etnològic, un delimitació de monument d'arquitectura defensiva i una construcció etnològica. Com a béns mobles

declarats BIC, en trobam tres: les embarcacions *Alzina*, *Hispania* i *Port Blau*. Dins els béns immobles declarats bé catalogat, en podem trobar dos: els llogarets de sa Taliassa i Cas Senyor de Santanyí. [\(Vegeu el quadre A III-36.\)](#)

El Consell de Mallorca du a terme diverses actuacions de promoció i conservació del patrimoni: accions encaminades a la restauració, la conservació i la difusió del patrimoni etnològic del molins de Mallorca per mitjà del programa FODES-MA i amb col·laboració de la Conselleria de Medi Ambient; elaboració d'una guia de rutes culturals com la ruta de l'art, la ruta de les artesanies o la ruta dels talaiots, amb un total de vuit de diferents; el Fons d'Art Contemporani del Consell, amb més de 300 peces; el Centre d'Arqueologia i Restauració de Son Rossinyol; la conservació de les possessions de Mallorca, i diferents imatges de promoció de Mallorca.

El Consell Insular de Menorca en temes de gestió va tirar endavant diverses iniciatives. Destaquen, per exemple, l'inici de la incorporació de bé catalogat insular de la Farmàcia Llabrés de Ciutadella. S'ha acabat l'excavació, la restauració i l'adequació de la casa prehistòrica Cartailhac de Torre d'en Galmés (Alaior), amb fons del Ministeri de Cultura. També s'ha adquirit, netejat i adequat per a la visita el poblat de Montefí (Ciutadella), amb fons europeus. S'ha donat suport a les investigacions arqueològiques amb els treballs que es duen a terme a la cova des Pas (Ferreries), Curnia (Maó), Torre d'en Galmés (Alaior), basílica paleocristiana de l'illa del Rei (Maó) i Torrepexina (Ciutadella), i també s'han

fet prospeccions i sondeigs al port antic de Ciutadella, promoguts per Ports de les Illes Balears.

Al Consell Insular d'Eivissa, durant el 2008, es varen acordar quatre declaracions de bé catalogat. D'altra banda, la Comissió Insular d'Ordenació del Territori, Urbanisme i Patrimoni Historicoartístic (CIOTUPHA) va iniciar dos expedients per declara dos BIC. Quant a les accions més rellevants en el camp del patrimoni, destaquen, per exemple, els nous convenis, amb un import total de 158.724,65 euros; les subvencions per a la restauració de tretze cases pageses (104.355,19 euros), vuit subvencions més per a la restauració de patrimoni etnològic marítim (25.868,65 euros); nou subvencions per a apadrinaments de patrimoni, amb un pressupost de 39.015,75 euros, i dues beques d'investigació d'un total de 4.500 euros.

Seguint en l'àmbit del patrimoni, s'han de fer ressaltar també les iniciatives d'organitzacions diverses que treballen en aquest camp. Aquest és el cas d'ARCA (Associació per a la Revitalització dels Centres Antics), que treballa des del 1987 per protegir el patrimoni històric de les Illes Balears, particularment a Mallorca. Aquesta entitat ha fet un total de 46 intervencions (34 a Palma i 12 a la part forana de Mallorca) de defensa del patrimoni, ha tirat endavant fins a vuit iniciatives o programes culturals, com els 41 recorreguts d'«embARCA't» per commemorar el 500è aniversari de Palladio, tretze conferències i un total de dues presentacions de llibres relacionats directament amb el seu camp d'acció.

Així mateix, a Eivissa hi ha l'Institut d'Estudis Eivissencs (IEE), una entitat fundada l'any 1949 que nasqué amb la finalitat de protegir el patrimoni natural i cultural de les Pitiüses. En l'actualitat, l'IEE ha estat declarat entitat d'utilitat pública pel Ministeri de l'Interior. Durant el 2008, l'IEE ha tirat endavant diverses publicacions, dues de periòdiques i dos llibres. A més, també ha organitzat activitats diverses, com exposicions, escoles d'estiu, conferències, concerts, cursos de català per a adults, sortides, etc.

5.9.

L'APRENTATGE DEL CATALÀ

En aquest subapartat analitzam la situació de la llengua catalana en el sistema escolar i l'ensenyament del català per a adults.

5.9.1. LA LLENGUA CATALANA EN EL SISTEMA ESCOLAR

A partir dels anys setanta la capacitació per a l'ús de la llengua catalana entre els ciutadans de les Illes Balears deixa de ser exclusivament a través de la transmissió familiar i del contacte social amb parlants habituals de català i comença a ser possible també mitjançant l'assistència a classes. Inicialment, eren algunes classes per a adults o per a escolars, però fora del sistema educatiu. A partir del curs 1979-1980 s'incorpora com a matèria obligatòria en el sistema escolar de les Balears, encara que l'Estatut d'autonomia, que reconeix legalment el caràcter de llengua pròpia al català i la seva oficialitat, no es

va aprovar fins a l'any 1983. Des d'aquest curs es generalitza progressivament l'aprenentatge de la llengua pròpia de les Illes Balears, inicialment només com a assignatura, entre tots els infants escolaritzats. Amb el pas del català a llengua vehicular de l'ensenyament s'ha anat reforçant la qualitat de l'adquisició lingüística per part dels escolars balears i, d'alguna manera, ha contrarestat parcialment la pèrdua de posicions en presència social causada per l'afebliment de les fronteres de les comunitats lingüístiques i l'increment de població d'origen lingüístic al·lòcton.

La incidència de l'escolarització en les capacitats lingüístiques dels ciutadans que viuen a les Illes Balears es manifesta de moltes maneres. Les enquestes mostren una ampliació del grau de capacitat en les habilitats més directament acadèmiques (llegir i escriure), que s'incrementen de manera molt evident entre els sectors joves, que han estat escolaritzats en una etapa en què el català era present als centres. Però també és evident en els coneixements orals, encara que no es manifesti en els percentatges, ja que la capacitat de parlar en català assolix els nivells més alts entre els sectors d'edat extrems: els més vells i els més joves. L'explicació és que entre la població major el component autòcton és més elevat que entre la resta de grups d'edat; entre la població més jove, l'escolarització contraresta, des del punt de vista de capacitat de parlar, el fet que la proporció de població familiarment no catalanoparlant sigui més elevada. [\(Vegeu el quadre A III-37.\)](#)

En la situació actual, la llengua catalana té una forta implantació en la majoria dels centres escolars de les Balears. La major presència com a llengua vehicular del català afavoreix que els infants n'adquireixin un domini superior alhora que no redueix el coneixement de castellà, amb relació al dels alumnes dels centres en què aquesta presència és inferior o pràcticament nul·la. Aquest fet reforça l'evidència que les llengües no s'adquireixen exclusivament en l'àmbit escolar, sinó que l'entorn social és el principal medi d'adquisició lingüística, i l'entorn social de les Balears (la presència ambiental i les constriccions d'ús més habituals) afavoreix clarament l'adquisició del castellà per sobre del català.

El major aprenentatge del català en el medi escolar facilita la preparació dels escolars en un coneixement lingüístic que els permeti utilitzar-lo amb més fluïdesa quan en tinguin necessitat, però no actua de manera directa sobre l'increment de l'ús, excepte que aquest està directament vinculat a l'activitat acadèmica. Així, els efectes de l'escola es fan evidents també en l'evolució de l'ús del català a l'hora de contestar els exàmens de selectivitat. Des del primer curs en què es varen recollir dades sobre aquest ús (91-92) fins a l'actualitat, se n'ha incrementat l'ús. [\(Vegeu el quadre A III-38.\)](#)

A més, les diferències d'ús entre els alumnes dels diferents tipus de centre (localització i titularitat) han disminuït al llarg dels anys. [\(Vegeu el quadre A III-39.\)](#)

Tots aquests valors es corresponen amb el percentatge d'exàmens contestats en llengua catalana, referits només a les matèries

que no són específicament de llengua,³³ que per a la majoria d'alumnes són quatre exàmens.

Si s'analitza l'ús amb relació als alumnes, les dades ens mostren que els alumnes que fan tots els exàmens en català són el 43,7% i els que no n'hi fan cap són l'11,2%. (Vegeu el quadre A III-40.)

A l'hora de valorar aquestes dades, cal tenir en compte que les proves de Selectivitat constitueixen un entorn en què, sense que arribi a ser obligatori ni recomanat contestar en català, les condicions n'afavoreixen l'ús: els qüestionaris estan en català, la universitat és un entorn tradicionalment marcat com a d'alta presència del català i haver estudiat en català les matèries facilita la resposta d'aquestes matèries en aquesta llengua. Així i tot, aquestes condicions són les mateixes que a principi dels anys noranta, per tant l'increment d'ús mostra que al llarg d'aquests anys hi ha hagut una millora en la capacitat per usar el català en una situació en què és important controlar bé les respostes, ja que pot condicionar la tria de carrera o el lloc en què la podran cursar. (Vegeu els gràfics A III-45 i A III-46.)

5.9.2. ENSENYAMENT DE CATALÀ PER A ADULTS

A part de la via escolar, l'aprenentatge de la llengua es pot fer mitjançant l'oferta de formació en llengua catalana per a adults.

En aquest cas no ens referirem als que fan ensenyament escolar general per a adults, sinó als que segueixen ofertes específiques de llengua catalana.

Els destinataris d'aquesta formació són sobretot les persones que mentre estaven escolaritzades no varen tenir l'oportunitat d'estudiar llengua catalana, ja sigui perquè procedeixen de fora del territori lingüístic català, o perquè, per la seva edat, durant el seu període d'escolarització el català no formava part del currículum escolar; també n'hi pot haver que cerquen assolir uns coneixements superiors dels que tenen o, sovint, un certificat que n'acrediti el nivell.

Els factors que impulsen els adults a iniciar un procés d'aprenentatge de català també poden ser diversos. En un estudi fet l'any 2006 dels alumnes que estaven matriculats a cursos de Mallorca per a no catalanoparlants,³⁴ les raons que donaven eren diverses:³⁵ d'integració lingüística i cultural (76%), de feina o d'estudis (74%), d'adquisició de coneixements per poder ajudar els fills petits en les tasques acadèmiques (entre els que tenen fills en edat escolar, aquesta motivació se situa en el 71,4%), etc. Sens dubte, amb valors proporcionals diferents, aquestes motivacions deuen coincidir amb les motivacions generals del col·lectiu que aprèn català, ja sigui de procedència autòctona com de procedència al·lòctona.

33. És a dir, sense computar els exàmens de llengua i literatura catalana, llengua i literatura castellana i de l'idioma estranger.

34. Melià, J.; Mestre, L. «Els alumnes dels cursos per a no catalanoparlants adults». CURS 2008. <http://www.uib.es/depart/dfc/gresib/curs/2007/meliamestre/index.html>.

35. Els enquestats podien donar més d'una resposta a aquesta pregunta.

5.9.2.1. Ofertes de formació

Quant a activitats d'aprenentatge més convencional i adreçades a persones catalanoparlants d'origen o a persones no catalanoparlants, podem parlar d'una oferta variada: formació en línia, centres d'autoaprenentatge i classes presencials.

La major part dels cursos destinats a tots els ciutadans s'ofereixen mitjançant el COFUC, ja sigui de forma exclusiva o en col·laboració amb institucions (sobretot ajuntaments), centres escolars, sindicats, institucions públiques, etc.

La tipologia dels cursos que ofereix el COFUC és àmplia; comprèn cursos adreçats a col·lectius específics (estrangers, pares i mares no catalanoparlants que tenen els seus fills en l'ensenyament infantil o primari, per exemple), cursos de nivell estàndard (A1 i A2, B, C i D), cursos presencials, semipresencials i, únicament per als nivells B, C i D, a distància. Els cursos presencials s'ofereixen a diversos municipis de Mallorca, Menorca i Eivissa. (Vegeu el quadre A III-41.)

Paraula també organitza cursos per a treballadors d'entitats públiques o privades i cursos adreçats a tots els ciutadans. El nombre de persones adultes inscrites en aquests cursos durant l'any 2008 és de 1.155. (Vegeu el quadre A III-42.)

A part d'aquestes entitats també ofereixen cursos de català als centres d'ensenyament de persones adultes (CEPA), les escoles oficials d'idiomes (EOI), la UIB, l'Escola Balear d'Administració Pública (EBAP) i l'Institut de Ciències de l'Educació de la UIB.

5.9.2.2. Certificats de coneixements de català

Des del curs 2000 els alumnes que superaven la prova de català dels exàmens de Selectivitat tenien reconegut el nivell B de coneixements de llengua catalana. Posteriorment, a partir del curs 2005, els alumnes que acaben l'ensenyament obligatori tenen reconegut el nivell B i els que acaben batxillerat el nivell C, en ambdós casos han de complir una sèrie de requisits.

A part d'aquest procediment per tenir un certificat oficial de coneixements de llengua catalana, hi ha la possibilitat d'aconseguir-lo mitjançant un examen. La principal institució encarregada d'avaluar els coneixements de català de persones adultes és la Direcció General de Política Lingüística, que va assumir les funcions que amb anterioritat corresponien a la Junta Avaluadora de Català. (Vegeu el quadre A III-43.)

D'ençà que es va crear, com a Junta Avaluadora de Català (1989), la Direcció General de Política Lingüística ha expedit més de 47 mil certificats, la majoria dels quals corresponen al nivell B (43,7%); a més distància els de nivells C (27,3%) i A (26,0%), i, amb proporcions molt més baixes, els de nivells D (2,1%) i E (0,9%).

L'ICE, l'EBAP i les EOI examinen els seus alumnes i expedeixen certificats de coneixements homologables entre si i amb els certificats de la Direcció General de Política Lingüística. (Vegeu els quadres A III-44 a A III-47.)

A les EOI de les Balears, el nombre d'alumnes que durant el curs 2007-2008 varen superar les proves dels diversos nivells de llengua catalana que ofereixen són 199.

L'ICE, a més de proves de llengua per als alumnes que assisteixen als cursos presencials o semipresencials, també n'organitza per a alumnes que s'hi inscriuen en la modalitat lliure. En aquesta modalitat, a més d'examinar-se dels tres nivells esmenats, també poden fer-ho de Llengua III, nivell que no s'ofereix en la modalitat presencial. Els alumnes poden combinar la inscripció en les proves per a alumnes presencials i en les proves per a alumnes lliures.

A tall de resum, podem dir que hi ha un ventall ampli d'oferta de formació per a l'aprenentatge del català, però, tenint en compte el dèficit que hi havia d'aquesta formació entre els autòctons i el fort increment de població d'origen immigrant, des del punt de vista lingüístic encara és insuficient per donar cobertura a les necessitats establertes per les polítiques de normalització lingüística.

Cal dir també que unes actituds més o menys favorables a la llengua catalana per part del Govern autonòmic i les convocatòries d'oposicions a l'Administració pública influeixen en les proporcions de persones que assisteixen a cursos i que s'inscriuen a proves de llengua catalana. Sens dubte, l'oficialitat de la llengua, la incorporació al sistema escolar i la consideració de mèrit o requisit per accedir a determinats llocs de feina ha estat determinant en l'expansió del coneixement de la llengua catalana, tant des del punt de vista de coneixements acadèmics, com des del punt de vista d'adquisició per part de persones que no la tenen com a llengua primera.

5.10.

EL DICTAMEN DEL CES SOBRE L'ESPORT A LES ILLES BALEARS³⁶

El Dictamen 14/2009 del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears sobre l'esport a les Illes Balears ha fet una sèrie d'observacions de tipus general i de tipus més concret. Des del punt de vista general, destaca la consideració prioritària de la formació per a l'especialització en la gestió professional de les instal·lacions, els equipaments i les activitats esportives, i també el paper positiu de la iniciativa privada en l'increment de la pràctica d'activitat física de la població, la promoció de l'R+D+I en el camp de les ciències de l'activitat física i l'esport i l'esforç de les entitats públiques (sobretot els ajuntaments) per oferir serveis esportius.

El Dictamen s'ha pronunciat sobre el concepte i la definició de *esport*, la relació entre esport i salut, l'esport i l'educació, l'esport en edat escolar, les federacions esportives i l'esport federat, l'esport i la gent gran, l'esport i la discapacitat, l'esport i els mitjans de comunicació, les instal·lacions esportives, l'esport d'alt rendiment i l'esport i el turisme. En relació amb aquest darrer punt, es considera essencial que la construcció de noves instal·lacions esportives es dugui a terme respectant absolutament el medi ambient i que l'esport constitueixi una eina que es tingui en compte per desestacionalitzar l'oferta turística.

36. Vegeu: *L'esport a les Illes Balears*. Dictamen 14/2009 del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears. Palma, 2009.

